

Obsah

Předmluva /21

Úvod /23

1. Praktický lékař pro děti a dorost (*Alena Šebková*) /27

2. Růst a vývoj dítěte (*František Stožický*) /31

2.1 Fetální vývoj /33

2.2 Novorozenec /33

2.3 Kojenecké období /36

2.3.1 Druhý a třetí měsíc života /37

2.3.2 Čtvrtý až šestý měsíc života /37

2.3.3 Sedmý až dvanáctý měsíc života /38

2.4 Batolivé období (druhý a třetí rok života) /39

2.5 Předškolní období /40

2.6 Školní věk /41

2.6.1 Mladší školní věk /41

2.6.2 Starší školní věk /43

3. Výživa dítěte (*Josef Sýkora, František Stožický*) /47

3.1 Potřeba tekutin, energie, živin a mikronutrientů /47

3.1.1 Voda /48

3.1.2 Energie /49

3.1.3 Bílkoviny /50

3.1.4 Tuky /51

3.1.5 Sacharidy /51

3.1.6 Vláknina /51

3.1.7 Minerály /52

3.1.8 Vitaminy /52

3.2 Výživa kojence /59

3.2.1 Přirozená výživa /60

3.2.2 Náhradní mléčná výživa /68

- 3.2.3 Nemléčné příkrmy /71
- 3.3 Výživa dětí starších jednoho roku /72

- 4. Dědičná onemocnění a vrozené vývojové vady (Ivan Šubrt) /74**
 - 4.1 Genetika jako obor medicíny /74
 - 4.2 Podstata patologických genetických stavů /74
 - 4.3 Základní typy dědičnosti /75
 - 4.3.1 Monogenní (mendelovská) dědičnost /75
 - 4.3.2 Multifaktoriální (polygenní) dědičnost /77
 - 4.3.3 Chromosomálně podmíněné choroby /78
 - 4.4 Nedědičné příčiny vrozených vad - teratogenní vlivy v graviditě /82
 - 4.5 Základy genetického poradenství /84
 - 4.5.1 Prekoncepční péče a péče o těhotné /84
 - 4.5.2 Indikace ke genetickému poradenství /86

- 5. Vrozené poruchy látkové přeměny (František Stožický) /88**
 - 5.1 Vrozené poruchy metabolismu aminokyselin /89
 - 5.1.1 Vrozené metabolické poruchy fenylalaninu /89
 - 5.1.2 Hereditární metabolické poruchy tyrosinu /90
 - 5.1.3 Získané formy tyrosinemie /92
 - 5.1.4 Vrozené poruchy metabolismu metioninu, homocystinu, cystationu, cysteinu a cystinu /92
 - 5.1.5 Vrozené poruchy metabolismu tryptofanu /94
 - 5.1.6 Vrozené poruchy metabolismu valinu, leucinu a izoleucinu /94
 - 5.1.7 Organické acidurie /95
 - 5.1.8 Vrozené poruchy cyklu močoviny /95
 - 5.2 Vrozené poruchy metabolismu lipidů /96
 - 5.2.1 Vrozené poruchy oxidace mastných kyselin /96
 - 5.2.2 Poruchy metabolismu a transportu plazmatických lipoproteinů /97
 - 5.2.3 Vrozené poruchy metabolismu tkáňových lipidů /100
 - 5.3 Vrozené poruchy metabolismu glycidů /100
 - 5.3.1 Vrozené poruchy metabolismu galaktózy /100
 - 5.3.2 Vrozené poruchy látkové přeměny fruktózy /101
 - 5.3.3 Vrozené poruchy látkové přeměny glykogenu - glykogenózy /101
 - 5.3.4 Vrozené poruchy metabolismu mukopolysacharidů /104
 - 5.4 Vrozené poruchy metabolismu purinů a pyrimidinů /104
 - 5.5 Vrozené poruchy metabolismu hemu /105
 - 5.5.1 Vrozená erytroetická porfyrie /106
 - 5.5.2 Tři jaterní porfyrie /106
 - 5.5.3 Porfýria cutanea tarda /106

6. Intenzivní péče v pediatrii*(Jiří Kobr, Kateřina Pizingerová, Lumír Šašek) /107*

- 6.1 Nejčastější příčiny poruch dýchání /107
- 6.1.1 Subglotická laryngitida /107
- 6.1.2 Akutní epiglottitida (laryngitis supraglottica) /108
- 6.1.3 Aspirace cizího tělesa /109
- 6.1.4 Akutní bronchiolitida /110
- 6.1.5 Bronchiální astma /112
- 6.1.6 Patologické pleurální kolekce /112
- 6.1.7 Plicní postižení při tonutí /113
- 6.1.8 Syndrom akutní dechové tísně /113
- 6.2 Bezvědomí a křeče /115
- 6.3 Intoxikace /117
- 6.4 Popáleniny /118
- 6.5 Šok /119
- 6.5.1 Hypovolemický šok /120
- 6.5.2 Kardiogenní šok /120
- 6.5.3 Distribuční šok /120
- 6.6 Terapie tekutinami /122
- 6.6.1 Parenterální rehydratace /122
- 6.6.2 Objemová rehydratace /123
- 6.7 Syndrom multiorgánového poškození či selhání /123
- 6.8 Selhání srdce a krevního oběhu /124
- 6.9 Základní principy umělé plicní ventilace /131
- 6.10 Neodkladná resuscitace /133
- 6.11 Smrt mozku a dárcovství orgánů /139

7. Nemoci dýchacího ústrojí*(Helena Honomichlová, Marcela Kreslová, Miloš Šešest) /142*

- 7.1 Onemocnění horních cest dýchacích /142
- 7.1.1 Vrozená onemocnění horních cest dýchacích /142
- 7.1.2 Získaná onemocnění horních cest dýchacích /144
- 7.2 Onemocnění dolních cest dýchacích a plic /147
- 7.2.1 Vrozená onemocnění dolních cest dýchacích a plic /147
- 7.2.2 Získaná onemocnění dolních cest dýchacích a plic /152

8. Poruchy imunity a alergická onemocnění (Jana Varvařovská) /174

- 8.1 Imunodeficitní stavy /175
- 8.1.1 Vrozené (primární) defekty imunity /175
- 8.1.2 Získané (sekundární) defekty imunity /181
- 8.2 Alergická onemocnění /183
- 8.2.1 Alergická rýma /185

- 8.2.2 Asthma bronchiale /187
- 8.2.3 Potravinové alergie /187
- 8.2.4 Anafylaktický šok /188
- 8.2.5 Kožní alergické projevy /189
- 8.2.6 Sérová nemoc /190
- 8.2.7 Vaskulární anafylaktoidní purpura, Henochova-Schönleinova nemoc /190
- 8.2.8 Hoigného syndrom /191
- 8.2.9 Přecitlivělost na léky /192

9. Gastroenterologie (Josef Sýkora) /193

- 9.1 Klinické projevy onemocnění gastrointestinálního traktu /193
 - 9.1.1 Dysfagie /193
 - 9.1.2 Regurgitace /193
 - 9.1.3 Zvracení /194
 - 9.1.4 Bolesti břicha /194
 - 9.1.5 Anorexie, žloutenka, obstrukce a průjem /195
 - 9.1.6 Krvácení do gastrointestinálního traktu /195
- 9.2 Nemoci dutiny ústní /196
 - 9.2.1 Poruchy vývoje zubů /196
 - 9.2.2 Odchyly v kvalitě zubů /196
- 9.3 Gastroezofageální reflux /196
- 9.4 Hypertrofická stenóza pyloru /198
- 9.5 Vředová choroba v dětském věku /198
- 9.6 Chronická zánětlivá střevní onemocnění /200
 - 9.6.1 Idiopatická proktokolitida /200
 - 9.6.2 Crohnova choroba /202
 - 9.6.3 Akutní infekční kolitida napodobující idiopatickou proktokolitidu /204
- 9.7 Obstrukce /205
- 9.8 Neuronální střevní dysplazie /206
 - 9.8.1 Klasická Hirschsprungova choroba /206
- 9.9 Chronické poruchy výživy /207
 - 9.9.1 Malnutrice /207
 - 9.9.2 Marasmus /208
 - 9.9.3 Kwashiorkor /208
 - 9.9.4 Mentální anorexie /208
 - 9.9.5 Obezita /209
 - 9.9.6 Malasimilační syndrom /209
- 9.10 Akutní průjem v kojeneckém věku /212
- 9.11 Intolerance kravského mléka /215
 - 9.11.1 Intolerance laktózy /215
 - 9.11.2 Alergie na bílkovinu kravského mléka /216

- 9.12 Náhlé příhody bříšní u novorozenců a kojenců /216
- 9.12.1 Vrozené náhlé příhody bříšní /217
- 9.12.2 Získané náhlé příhody bříšní /220
- 9.13 Chronická hepatitida /223
- 9.13.1 Chronická perzistující hepatitida /224
- 9.13.2 Autoimunitní chronická aktivní hepatitida /224
- 9.13.3 Chronické virové hepatitidy /224
- 9.14 Nealkoholické onemocnění jater se steatózou /225
- 9.15 Wilsonova choroba /226
- 9.16 Deficit alfa₁-antitrypsinu /226
- 9.17 Jaterní cirhóza /227
- 9.18 Reyův syndrom /227
- 9.19 Hyperbilirubinemie /228
- 9.19.1 Nekonjugovaná hyperbilirubinemie /228
- 9.19.2 Konjugovaná hyperbilirubinemie /229
- 9.20 Exokrinní insuficience pankreatu /230

10. Kardiologie (Petr Jehlička, Jiří Kobr, František Stožický) /232

- 10.1 Vrozené srdeční vady /232
- 10.1.1 Septální vady /234
- 10.1.2 Chlopenní vady /235
- 10.1.3 Vady arteriálního systému /238
- 10.1.4 Vady venózního systému /240
- 10.1.5 Komplexní vady /240
- 10.2 Tumory srdce /244
- 10.3 Zánětlivá srdeční onemocnění /244
- 10.3.1 Infekční endokarditida /244
- 10.3.2 Perikarditida /245
- 10.3.3 Myokarditida /246
- 10.3.4 Revmatická horečka /246
- 10.4 Kardiomyopatie /247
- 10.4.1 Dilatační kardiomyopatie /247
- 10.4.2 Hypertrofická kardiomyopatie /247
- 10.4.3 Restriktivní kardiomyopatie /248
- 10.4.4 Arytmogenní dysplazie pravé komory /248
- 10.5 Poruchy srdečního rytmu /248
- 10.5.1 Sinusová arytmie /249
- 10.5.2 Wandering pacemaker /249
- 10.5.3 Extrasystolie /249
- 10.5.4 Bradyarytmie /250
- 10.5.5 Tachyarytmie /250
- 10.5.6 Raménkové blokády /253

- 10.5.7 Syndrom dlouhého QT intervalu /254
- 10.6 Kawasakiho nemoc - mukokutánní syndrom /255
- 10.7 Akcidentální šelesty /255
- 10.8 Prenatální kardiologie /256
- 10.9 Prevence nemocí oběhového ústrojí v dětství /256
- 10.10 Hypertenze /257

- 11. Endokrinologie (Renata Pomahačová, Jana Varvařovská) /260**
- 11.1 Poruchy sacharidového metabolismu /260
- 11.1.2 Hyperglykemie /260
- 11.1.2 Diabetes mellitus /261
- 11.1.2.1 Diabetes mellitus 1. typu /262
- 11.1.2.2 Diabetes mellitus 2. typu /268
- 11.1.2.3 MODY diabetes (diabetes transkripčních faktorů) /268
- 11.1.3 Hypoglykemie /268
- 11.2 Poruchy růstu /271
- 11.2.1 Faktory ovlivňující růst /271
- 11.2.2 Periodizace růstu dítěte /272
- 11.2.3 Hodnocení růstu a vývoje dítěte /273
- 11.2.4 Rozdělení poruch růstu /274
- 11.3 Poruchy štítné žlázy /277
- 11.3.1 Vrozené poruchy štítné žlázy /278
- 11.3.1.1 Kongenitální hypotyreóza endemická /278
- 11.3.1.2 Kongenitální hypotyreóza sporadická /278
- 11.3.1.3 Vrozené poruchy nosičových bílkovin pro tyroidální hormony /280
- 11.3.2 Získané poruchy štítné žlázy /280
- 11.3.2.1 Difúzní struma /281
- 11.3.2.2 Autoimunitní tyreopatie /282
- 11.3.2.3 Akutní tyreoiditida /284
- 11.3.2.4 Nádory štítné žlázy /284
- 11.4 Poruchy nadledvin /285
- 11.4.1 Vrozená primární adrenální insuficience /286
- 11.4.2 Získaná primární adrenální insuficience /289
- 11.5 Poruchy vodního hospodářství /290
- 11.5.1 Diabetes insipidus centralis (neurohumoralis) /290
- 11.5.2 Diabetes insipidus renalis /293
- 11.6 Poruchy puberty /294
- 11.6.1 Poruchy puberty u chlapců /294
- 11.6.1.1 Pubertas praecox /294
- 11.6.1.2 Pubertas tarda /295
- 11.6.2 Poruchy puberty u dívek /295
- 11.6.2.1 Pubertas praecox /295

- 11.6.2.2 Pubertas tarda /296
- 11.7 Porucha sestupu varlat /297
- 11.7.1 Kryptorchismus /297
- 11.7.2 Retentio testis inguinalis /297
- 11.8 Gynekomastie /297
- 11.9 Poruchy přištitých tělísek /298
- 11.9.1 Primární hyperparatyreóza /298
- 11.9.2 Hypoparatyreóza /298
- 11.10 Obezita v dětském věku /299

12. Nemoci krve a nádory (Zdeňka Černá, Tomáš Votava) /302

- 12.1 Nemoci červené krevní řady /303
 - 12.1.1 Anémie /303
 - 12.1.1.1 Aplastické anémie /304
 - 12.1.1.2 Dyserytropoetické anémie /307
 - 12.1.1.3 Anémie z nedostatečné tvorby erytrocytů /308
 - 12.1.1.4 Anémie ze zvýšené destrukce erytrocytů – hemolytické anémie /312
 - 12.2 Nemoci bílých krvinek /317
 - 12.2.1 Poruchy počtu leukocytů /317
 - 12.2.1.1 Leukemie /317
 - 12.2.1.2 Myelodysplastický syndrom /322
 - 12.2.1.3 Juvenilní myelomonocytární leukemie /322
 - 12.2.2 Leukopenie a granulocytopenie /323
 - 12.3 Poruchy hemostázy /324
 - 12.3.1 Poruchy trombocytů /325
 - 12.3.1.1 Poruchy počtu trombocytů /326
 - 12.3.1.2 Poruchy funkce trombocytů – trombocytopatie /328
 - 12.3.2 Koagulopatie /329
 - 12.3.2.1 Vrozené koagulopatie /329
 - 12.3.2.2 Získané koagulopatie /331
 - 12.3.3 Vaskulopatie /332
 - 12.3.4 Trombotické stavy /332
 - 12.4 Dětská onkologie /333
 - 12.4.1 Nádory centrální nervové soustavy /336
 - 12.4.2 Lymfomy /338
 - 12.4.3 Histiocytózy /340
 - 12.4.4 Neuroblastom /342
 - 12.4.5 Nádory měkkých tkání /343
 - 12.4.6 Hemangiomy /343
 - 12.4.7 Nádory kostí /344
 - 12.4.8 Ewingův sarkom a periferní primitivní neuroektodermální nádor /345

- 12.4.9 Nefroblastom /345
- 12.4.10 Retinoblastom /346
- 12.4.11 Nádory jater /346

13. Nefrologie (*Jana Žůnová, Eva Sládková*) /348

- 13.1 Hematurie /348
- 13.2 Onemocnění spojená s hematurií /348
 - 13.2.1 Akutní glomerulonefritida /348
 - 13.2.2 Rychle progredující glomerulonefritidy /350
 - 13.2.3 Chronická glomerulonefritida /351
 - 13.2.4 Familiární a hereditární glomerulopatie /352
 - 13.2.5 Hemolyticko-uremický syndrom /353
- 13.3 Proteinurie /354
 - 13.3.1 Nepatologická proteinurie /354
 - 13.3.2 Patologická proteinurie /354
 - 13.3.3 Onemocnění spojená s proteinurií /355
- 13.4 Tubulární poruchy /359
 - 13.4.1 Komplexní tubulární dysfunkce /359
 - 13.4.2 Izolované tubulární defekty /360
- 13.5 Akutní renální insuficience /363
- 13.6 Chronická renální insuficience /365
- 13.7 Infekce močových cest /368
 - 13.7.1 Asymptomatická bakteriurie /371
- 13.8 Vrozené vývojové vady /371
 - 13.8.1 Polycystická choroba ledvin /372
 - 13.8.2 Juvenilní Fanconiho nefronoftiza /372
 - 13.8.3 Obstrukční uropatie /373
 - 13.8.4 Vezikoureterální reflux /374
- 13.9 Enuréza a poruchy mikce /375
 - 13.9.1 Monosymptomatická noční enuréza /375
 - 13.9.2 Inkontinence, dysfunkce mikce /376
- 13.10 Hypertenze u pacientů s onemocněním ledvin /377
 - 13.10.1 Renální hypertenze /377
 - 13.10.2 Renovaskulární hypertenze /378

14. Zánětlivá onemocnění pojiva (*Václav Lád, Eva Skalická*) /379

- 14.1 Juvenilní idiopatická artritida /379
- 14.2 Jiná revmatologická (autoimunitní) onemocnění /384
 - 14.2.1 Juvenilní sklerodermie - progresivní systémová skleróza /384
 - 14.2.2 Juvenilní systémový lupus erythematodes /384
 - 14.2.3 Sjögrenův syndrom /385
 - 14.2.4 Juvenilní dermatomyozitida - polymyozitida /386

- 14.2.5 Artritidy při idiopatických střevních zánětech /387
- 14.2.6 Smíšená choroba pojiva a překryvné syndromy /387
- 14.3 Vaskulitidy dětského věku /387
- 14.3.1 Henochova-Schönleinova purpura /387
- 14.3.2 Kawasakiho choroba /388
- 14.4 Infekce kloubů /388
- 14.4.1 Septická artritida /388
- 14.4.2 Osteomyelitida /389
- 14.4.3 Tuberkulózní artritida /389
- 14.4.4 Reaktivní artritidy /389
- 14.4.5 Virové infekce s artritidou /390
- 14.4.6 Lymeská borrelióza /390
- 14.5 Maligní procesy pohybového aparátu /391
- 14.6 Poúrazové stavy pohybového aparátu /391
- 14.7 Jiné zánětlivé a nezánětlivé kloubní afekce /391
- 14.7.1 Alergické artropatie /391
- 14.7.2 Hemofilické artropatie /391
- 14.7.3 Juvenilní osteonekrózy /391

- 15. Dermatologie (Karel Pizinger) /392**
- 15.1 Kožní choroby neznámého nebo převážně vnitřního původu /394
- 15.1.1 Skupina ekzému /394
- 15.1.2 Kopřivka, lékové exantémy a prurigo /395
- 15.2 Choroby s poruchou rohovění /396
- 15.2.1 Pityriasis rosea Gibert /396
- 15.2.2 Psoriasis vulgaris /396
- 15.3 Erytémy /397
- 15.3.1 Multiformní erytém /397
- 15.4 Nemoci vlasů /397
- 15.4.1 Alopecia areata /397
- 15.5 Nemoci mazových žláz /397
- 15.5.1 Acne vulgaris /397
- 15.6 Dědičně podmíněné nemoci /398
- 15.6.1 Vývojové poruchy epidermis /398
- 15.6.2 Genodermatózy s tvorbou puchýřů /398
- 15.6.3 Genodermatózy s poruchami vaziva a tvorbou nádorů /399
- 15.7 Névy /399
- 15.7.1 Névy z cév krevních, hemangiomy /399
- 15.7.2 Melanocytové projevy /400
- 15.8 Kožní nemoci ze zevních příčin /400
- 15.8.1 Choroby vyvolané parazity /400
- 15.8.2 Choroby způsobené viry /401

- 15.8.3 Choroby způsobené koky /402
- 15.8.4 Pohlavně přenášené nemoci u dětí /403

- 16. Exantémová infekční onemocnění (Dalibor Sedláček) /404**
 - 16.1 Exantémy makulózní a makulopapulózní /405
 - 16.1.1 Exantémy skarlatiniformní /405
 - 16.1.2 Exantémy rubeoliformní /408
 - 16.1.3 Exantémy morbiliformní /410
 - 16.1.4 Exantémy velkosvrtné /412
 - 16.2 Exantémy vezikulózní /413
 - 16.2.1 Plané neštovice a pásový opar /413
 - 16.2.2 Primoinfekce viry Herpes simplex 1 a 2 /415
 - 16.2.3 Syndrom ruka–noha–ústa /415
 - 16.3 Exantémy hemoragické /416

- 17. Neuroinfekce (Věra Štruncová) /419**
 - 17.1 Meningitidy hnisavé bakteriální /419
 - 17.1.1 Pneumokoková meningitida /419
 - 17.1.2 Hemofilová meningitida /420
 - 17.1.3 Invazivní meningokoková onemocnění /421
 - 17.1.4 Listeriová meningitida /422
 - 17.1.5 Stafylokoková meningitida /422
 - 17.1.6 Meningitida novorozenců /422
 - 17.1.7 Tuberkulózní meningitida /423
 - 17.1.8 Shuntová meningitida /423
 - 17.2 Mozkový absces /424
 - 17.3 Meningitidy, nehnisavé encefalitidy /424
 - 17.3.1 Herpetická nekrotizující encefalitida /424
 - 17.3.2 Klíšťová encefalitida /425
 - 17.3.3 Enterovirová meningitida /425
 - 17.3.4 Poliomyelitida /426
 - 17.3.5 Vzteklna /426
 - 17.3.6 Lymeská borrelióza /427

- 18. Nemoci nervové soustavy v dětském věku (Věra Amblerová, Jitka Rokytová) /428**
 - 18.1 Vrozené anomálie centrální nervové soustavy /428
 - 18.1.1 Poruchy vývoje neurální trubice /428
 - 18.1.2 Anencefalie /429
 - 18.1.3 Porencefalie /429
 - 18.1.4 Ageneze corpus callosum /429
 - 18.1.5 Mikrocefalie /430

- 18.1.6 Kraniostenóza /430
 - 18.1.7 Hydrocefalus /430
 - 18.2 Úrazy hlavy /431
 - 18.3 Záchvatová onemocnění v dětském věku /432
 - 18.3.1 Neepileptické záchvaty /432
 - 18.3.2 Epilepsie /434
 - 18.4 Bolesti hlavy /438
 - 18.5 Neuromuskulární onemocnění /439
 - 18.5.1 Progresivní degenerace buněk předních rohů míšních /442
 - 18.5.2 Poruchy periferních motorických nervů /439
 - 18.5.3 Poruchy nervosvalového spojení /440
 - 18.5.4 Svalové dystrofie, myopatie a myotonie /441
 - 18.6 Poruchy funkčního vývoje dětí /442
 - 18.6.1 Poruchy chování /442
 - 18.6.2 Dětská mozková obrna /443
- Seznam používaných zkratk /445
- Rejstřík /451
- Barevná obrazová příloha /461